

РЕШЕНИЕ

№ 1488

гр. София, 17.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-Б СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Теменужка Симеонова

Членове: Хрипсима К. Мъгърдичян
Десислава Ал. Алексиева

при участието на секретаря Михаела Огн. Митова
като разгледа докладваното от Хрипсима К. Мъгърдичян Въззивно гражданско дело № 20211100511664 по описа за 2021 година

Производството е по чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение от 17.05.2021 год., постановено по гр.дело №71300/2017 год. по описа на СРС, ГО, 48 с-в, е признато за установено по предявените по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК от „С.“ ЕООД срещу „З С.“ ООД искове с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД вр. с чл. 372, ал. 1 ТЗ и с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД, че ответникът дължи на ищеца сумата от **1 345.59 лв.**, представляваща незаплатено възнаграждение по сключен договор за международен превоз на стоки, във връзка с който е била издадена фактура №22045 от 30.09.2015 год., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК по ч.гр.дело №70773/2016 год. по описа на СРС, ГО, 48 с-в – 02.12.2016 год. до окончателното ѝ изплащане и сумата от **146.27 лв.**, представляваща обезщетение за забава в размер на законната лихва за периода от 01.11.2015 год. до 25.11.2016 год., като исковете са отхвърлени в останалата им част до пълните предявени размери; „С.“ ЕООД е осъдено да заплати на „З С.“ ООД по насрещен иск с правно основание чл. 92, ал. 1 ЗЗД сумата от **1 056.15 лв.**, представляваща неустойка за забава поради допуснато закъснение при осъществяването на международен превоз за доставка на медикаменти съгласно договор-заявка №0000002259 от 23.09.2015 год., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на насрещната искова молба – 20.08.2018 год. до окончателното ѝ изплащане, като „З С.“ ООД е осъдено да заплати на „С.“ ЕООД на основание чл. 78, ал. 1 ГПК направените разноски в исковото производство в размер на 633.17 лв., както и направените разноски в заповедното

производство в размер на 244.85 лв., а „С.“ ЕООД е осъдено да заплати на „З С.“ ООД на основание чл. 78, ал. 3 ГПК направените разноски по делото в размер на 1 118.99 лв.

Срещу решението в частта му, в която са отхвърлени първоначалните искове и е уважен насрещния иск, е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от „С.“ ЕООД. Жалбоподателят поддържа, че ответникът бил предявил главен и евентуален иск за присъждане на обезщетение за забавна при доставянето на стока в размер на 1056.15 лв., като главният иск бил за неустойка. Първоинстанционният съд неправилно бил квалифицирал исковете – главният по чл. 92 ЗЗД, а евентуалният по чл. 23, §5 от Монреалската конвенция за уеднаквяване на някои правила за международен въздушен превоз, като в резултат на това не бил решил спора съобразно приложимото право, а именно Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки /CMR/. Спорното обезщетение било във връзка с международен автомобилен превоз на медицински изделия, натоварени в Гърция и разтоварени в Австрия видно от приетата по делото международна товарителница. Съгласно чл. 1, ал. 1 от Конвенция CMR същата се прилагала за всеки договор за автомобилен превоз на стоки с превозни средства срещу заплащане, когато мястото на приемане на стоката за превоз и предвиденото място за доставянето ѝ, така както са посочени в договора, се намират в две различни държави, от които поне една е договаряща страна. Съдебната практика била постоянна и непротиворечива, че при наличие на условията, посочени в чл. 1, § 1 от Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки, тя се прилагала за уреждане на отношенията между страните по превозния договор и била източник за правно уреждане на договора за международен автомобилен транспорт. В случая неправилното приложение на материалния закон било довело до неправилни изводи на съда относно уговорката за неустойка за забава при доставяне на стоката, за нейната дължимост, както и за мораторната лихва върху присъденото обезщетение. Отговорността на превозвача била уредена в чл. 17 от Конвенция CMR. Превозвачът бил отговорен за цялостната или частична липса или повреда на стоката от момента на приемането ѝ за превоз до този на доставянето ѝ, както и за забавата при доставянето ѝ. Превозвачът се освобождавал от тази отговорност, когато липсата, повредата или забавата се дължат на грешки на правоимащия, на нареждане на последния, което не е резултат на грешка на превозвача, на присъщ недостатък на стоката или на обстоятелства, които превозвачът не е могъл да избегне, и последиците, които не е могъл да преодолее. Съгласно чл. 30, ал. 3 от Конвенция CMR, забавата при доставянето може да даде основание за обезщетение само, ако в срок от двадесет и един дни от деня на представяне на стоката на разположение на получателя, е била отправена писмена рекламация до превозвача. Неустойката, предмет на главния насрещен иск, била вид обезщетение, за което договарящите се страни предварително били уговорили неговия размер и освободили правоимащата страна от задължението да доказва вреди. Доказването на предпоставките за възникване на правото на неустойка било в тежест на страната, която претендира такава. Неустойката в договорите за международен автомобилен превоз била подчинена на разпоредбите за отговорността на превозвача в Конвенция CMR, която имала примат над вътрешното българско право. Спорът по делото се свеждал до това дали превозвачът и

спедиторът валидно били постигнали съгласие за заплащане на различни обезщетения във вид на неустойка. В отговора на исковата молба бил възразил, че превозвачът не бил изразил съгласие за включване на клаузи за неустойка в превозния договор. Ищецът по насрещния иск бил представил неподписана от ответника заявка-договор за международен автомобилен превоз, която съдържала множество неустойки при неясни условия. Неподписаният частен документ нямал материална доказателствена сила, която да обвързва съда относно неговото съдържание в т.ч. и клаузи за неустойка. Въпреки това СРС бил приел, че клаузите за неустойки са валидно уговорени, защото такива се съдържали и в друга представена по делото заявка за транспорт, също неподписана от превозвача. Липсата на съгласие за неустойки водело до нищожност на тези клаузи, без да влече нищожност на превозния договор, сключен във формата на международна товарителница съгласно чл. 4 от Конвенция CMR – чл. 26, ал. 4 ЗЗД. В нарушение на чл. 20 ЗЗД първоинстанционният съд бил тълкувал клаузите за неустойка, без да е налице обща воля на страните за санкция за превозвача при действия по товарене и разтоварване на камиона, които били извън уредената в чл. 17 от

Конвенция CMR отговорност на превозвача като неустойка за забавено товарене на автомобила. Едната от оспорените неустойки била за забавено товарене. СРС не се бил съобразил с обичая в международните автомобилни превози товарителницата да се съставя в деня на товарене на автомобила, а не при пристигането му в товарния пункт, която практика била установена въз основа на показанията на свидетеля В.Н., който бил участвал в организацията на процесния превоз. Първоинстанционният съд не бил съобразил и нормата на чл. 57 от Закона за автомобилните превози, указваща, че натоварването и разтоварването се извършват от изпращача, получателя или спедитора, както и с липсата на уговорка в превозния договор превозвачът да товари и разтоварва стоката. От свидетелските показания се установявало, че за процесния превоз превозвачът не бил поемал задължение да товари медикаментите в Гърция. Тези обстоятелства сочели на липса на задължение на превозвача да товари стоката, съответно нямало основание да бъде санкциониран за забавеното товарене на камиона. СРС бил тълкувал неясните клаузи за неустойки с оглед намаленото възнаграждение на спедитора „З С.“ ООД от страна на неговия възложител „Д.“ Гмбх с 600 Евро /колкото била цената на насрещния иск/, като безкритично бил възприел заключението на вещото лице, че размерът на неустойката възлиза на 1056.16 лв., без обаче да е ясно как била изчислена тази сума – какъв процент върху каква база и за какъв период от време. Всъщност с насрещната искова молба се претендирали две неустойки – за забавяне на товарен/разтоварен пункт в размер на 352.50 лв. и забавяне на доставката в размер на 704.10 лв., общо 1056.60 лв. СРС бил присъдил и двете претендирали неустойки без да изложи мотиви защо се дължи всяка една от тях, какъв е размерът на всяко едно обезщетение и кои предпоставки за пораждане на всяко от вземанията за неустойка са се осъществили. Необосновани били изводите за дължимост на неустойка за допуснатото закъснение при осъществяване на международен превоз на медикаменти. Клаузата за неустойка от 20% върху навлото поради закъснение до 6 часа за явяване на автомобила в товарния пункт била неприложима в случая, тъй като в договора не бил фиксиран час на пристигане на автомобила в товарния пункт, а били определени две дати на товарене – 23 и 24 септември

2015 год. Неправилно и при несъобразяване на нормата на чл. 17, ал.2, предл. последно от Конвенция CMR първоинстанционният съд бил отхвърлил възражението на жалбоподателя ответника за освобождаване на превозвача от отговорност с аргумента, че на страните по превозния договор били известни затрудненията по границите по време на мигрантската криза през м. септември 2015 год. и били длъжни да се съобразят с тях. Конвенция CMR урежда хипотезата на освобождаване на превозвача от отговорност, когато забавата се дължи на обстоятелства, които превозвачът не е могъл да избегне и последиците, които не е могъл да преодолее. От публикации в пресата и от свидетелските показания на В.Н., който бил организирал процесния превоз от Гърция до Австрия в края на м.септември 2014 год., се установявало, че в този период държавите през които минавал обичайния път от Гърция до Австрия поетапно, за неопределено време, били затворили своите граници и преминаването през тях на тежкотоварни камиони се извършвало със закъснение в графика им. Свидетелят бил посочил, че това наложило пренасочване на камиона по по-дълъг маршрут през България, Румъния и Унгария, което било станало причина за забавата в пункта за разтоварване в Австрия. Затварянето на държавни граници било акт на правителствата на съответните държави, които превозвачът не би могъл да избегне, нито е могъл да преодолее. Превозвачът не можел да предвиди кое правителство кога ще забрани преминаването през определен граничен пропускателен пункт, тъй като тези мерки не се публикували предварително и превозвачите нямало от къде да научат коя граница кога ще бъде затворена. Още по-малко превозвачът бил в състояние да преодолее последиците от затварянето на границите – струпване на много хора около граничните пунктове, блокиране на пътища и контролно-пропускателни пунктове. Въпреки че по делото били доказани двете кумулативни предпоставки по чл. 17, ал. 2 предл. последно от Конвенция CMR, CPC бил отхвърлил възражението на ответника с аргументи, които не се основавали на закона. Ищецът по насрещния иск не бил ангажирал доказателства, че автомобилът на ответника не се е явил в уговорения ден на товарния пункт. Спорен по делото бил и въпросът дали за ищеца по насрещния иск било възникнало право на обезщетение за забавено доставяне на превозената стока при положение, че получателят на товара не бил отправил рекламация в рамките на срока по чл. 30, ал.3 от Конвенция CMR. При получаване на стоката в Австрия „Д.“ Гмбх не било отбелязало в товарителницата, че има забавяне на доставката, нямало рекламация от получателя на стоката до превозвача каквото изискване било установено в горепосочената норма. Писмото на управителя на 3 С. ООД до В.Н., с което го уведомявало за начислени глоба за забавен срок на товарене в размер на 352.50 лв. и глоба за забавен срок на доставка в размер на 704.10 лв. не може да се приеме за валидно проведено рекламационно производство, защото: 1/ получателят на товара Профарма интернешънъл трейдинг лимитед съгласно товарителницата или „Д.“ Гмбх, чийто представител фактически бил получил стоката в Австрия, подписал бил товарителницата и бил положил печата на дружеството, не били иницирали рекламационно производство пред превозвача, като представеният по делото документ, който удостоверявал, че „Д.“ Гмбх е намалил с 600 Евро възнаграждението на спедитора „3 С.“ ООД не представлявал писмена рекламация по смисъла на Конвенция CMR; 2/ писмото на „3 С.“ ООД не съдържало правопораждащи

факти относно забавата – кога е трябвало да пристигне камионът в товарния пункт и кога е започнало товаренето на стоката, кога е трябвало да бъде доставена стоката в разтоварния пункт и кога камионът е пристигнал там, както и описание на предпоставките за неустойките, а само калкулация на наложите „глоби“; 3/ забавеният срок на товарене не представлявал забава за доставка на стоката по смисъла на чл. 30 от Конвенция CMR; 4/ писмото, озаглавено „Рекламация“ не било достигнало до превозвача; към насрещната искова молба била приложена разписка на Рапидо куриери, получена от лице „Геров“, като необосновано СРС бил приел, че това лице било служител на „С.“ ЕООД, въпреки че не били удостоверени имената и длъжността по лицето, което се е съгласило да приеме процесното писмо – арг. чл. 50, ал. 3 ГПК. На следващо място сочи, че спорен по делото бил и въпросът дали искът за обезщетение за забава във вид на неустойка е погасен по давност съгласно чл. 32, ал. 1, б. „а“ от Конвенция CMR. Стоката била доставена на 30.09.2015 год. и едногодишният давностен срок за предявяване на иска за обезщетение, в т.ч. за неустойка, бил изтекъл на 01.10.2016 год., а насрещната искова молба била подадена на 21.08.2018 год. Следователно искът за неустойка бил погасен по давност. Ищецът не бил доказал факта на получаване на рекламацията от законния представител на превозвача, поради което и давността за предявяване на иска за обезщетение на забава при доставка на стоката не биласпряна по смисъла на чл. 30, ал.2 от Конвенция CMR. СРС не бил съобразил и нормата на чл. 27, ал. 1 от Конвенция CMR, според която правоимащият можел да поиска да му се заплати лихва върху сумата на обезщетението, като тази лихва се изчислявала в размер на 5 процента годишно и започвала да тече от деня на писмената рекламация до превозвача, или ако не е имало рекламация, от деня на завеждане иска в съда. След като приложимото право по отношение на главното правоотношение се обхващало от регламентацията на Конвенция CMR, то и произтичащите от него акцесорни правоотношения също следвало да се обхващат от режима на тази нормативен акт. Така параметрите на специалните правни норми, каквито са тези от конвенцията, съдържали изискване за точно определен начин на изчисляване и на лихвите, различен от този по ЗЗД, поради което лихвата следвало да бъде определена по реда на горепосочената норма, а не по правилата на националното законодателство /чл. 86, ал. 2 ЗЗД/ – последното щяло да е приложимо, ако Конвенцията не съдържала подобни правила. Ето защо моли решението на СРС да бъде отменено в обжалваната му част, а първоначалните искове – уважени, респ. насрещният иск – отхвърлен. Претендира и присъждането на направените разноси по делото.

Ответникът по жалбата „3 С.“ ООД счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено в обжалваната му част. Поддържа, че обосновано първоинстанционният съд бил приел, че между страните са съществували трайни търговски отношения. Извършеният превоз по заявката-договор от 23.09.2015 год. попадал в рамките на тези трайни отношения, като доставката била направена със закъснение от 3 дни. Установено било, че страните били наясно с уговорените между тях условия и ги били приели, т.е. уговорките за неустойки били действителни. Забавата на ответника била довела до санкционирането на ищеца с глоба в размер на 600 евро, наложена му от клиент, който бил възложил спедицията. Нормата на чл. 17, ал. 1 от Конвенция CMR изрично вменявала отговорност на превозвача

при забавяне на доставянето на стоката. Нормата била диспозитивна и определяла отговорността на превозвача в случай, че такава не е уговорена между страните. В случая между страните била уговорена специфична неустойка, която се дължала при закъснение на доставката в размер на 10 % от договореното навло. Поради това и с оглед наложената глоба, представляваща претърпени вреди, ищецът правомерно начислил на ответника неустойка в размер на 1 056.15 лв. Насрещната страна не била ангажирала доказателства, които да обосноват извод за наличието на форсмажорни обстоятелства. Следователно възражението на ответника, че закъснението не може да му се вмени във вина, било неоснователно. Свидетелят Н. категорично бил заявил, че превозваната стока не била доставена в срок. Налице била и причинно-следствена връзка между закъснението на ответника и наложената на ищцата глоба. Следвало да се има предвид, че жалбоподателят не бил противопоставил на приемането на заключението на вещото лице. Доказано било по делото, че всички фактури между страните били разплатени, като била налице разлика единствено по отношение на процесната неустойка. След като между страните били уговорени специфични неустойки, то общите норми в Конвенция CMR били неприложими. А в случая не ставало дума за рекламация, а за претърпени вреди от ищеца. Неоснователно било и възражението за погасителна давност. Претендира и присъждането на направените разноски по делото.

Софийски градски съд, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на насрещната страна, намира за установено следното:

Предявени са за разглеждане по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК първоначални иски с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД вр. с чл. 372, ал. 1 ТЗ и с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД, както и насрещен главен иск с правно основание чл. 92, ал. 1 ЗЗД за сумата от 1 056.15 лв. и насрещни евентуални иски с правно основание чл. 23, параграф 5 вр. с чл. 17, параграф 1 от Конвенцията CMR за сумата от 1 173.48 лв. /виж уточняваща молба на л. 58 от първоинстанционното дело/ и с правно основание чл. 27, параграф 1 от Конвенцията CMR за сумата от 373.71 лв. – лихва за забава за периода от 01.10.2015 год. до 19.08.2018 год. /виж уточняваща молба на л. 80 от първоинстанционното дело/.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав приема, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо в обжалваните му части, но е частично неправилно.

По отношение на първоначалните иски:

Във въззивната жалба не са изложени конкретни доводи срещу правилността на първоинстанционното решение в частта му, в която са отхвърлени предявените по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК първоначалните иски /т.е. въззивната жалба в посочената част е бланкетна/

По отношение на правилността на обжалваното решение, въззивният съд е ограничен от посочените в жалбата основания с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма или когато следи за защита на интереса на определени частноправни субекти. Извън тези две хипотези при решаване на делото по същество въззивната инстанция проверява законосъобразността само на посочените във въззивната жалба процесуални действия на първоинстанционния съд и обосноваването само на посочените негови фактически констатации. В този смисъл са задължителните за съдилищата разяснения, дадени с Тълкувателно решение № 1/2013 г. на ВКС по тълк.дело № 1/2013 г., ОСГТК. Поради това се налага изводът, че и при бланкетна въззивна жалба, в която жалбоподателят е направил довод за неправилност на решението, без да конкретизира отделни оплаквания за неправилността на акта, въззивният съд дължи произнасяне по съществото на делото, като формира собствени изводи по съществото на материалноправния спор въз основа на установените от първоинстанционния съд факти и обстоятелства, независимо дали потвърждава или отменя решението /арг. от чл. 271, ал. 1 ГПК/. Предвид характеристиките на въззивното производство като ограничен въззив, въззивната инстанция следва да постанови решението си при съобразяване на фактите, установени по делото. При бланкетна въззивна жалба дейността на въззивния съд се изчерпва с извършване на правилната според него правна квалификация и субсумиране на събрания фактически и доказателствен материал под приложимата според въззивния съд материалноправна норма, т.е. гарантиране на съответстващи на установените факти правни изводи /ограниченията в обсега на въззивната дейност се отнасят само до установяване на фактическата страна по спора/.

При установените по делото фактически положения – между страните е възникнало валидно облигационно правоотношение по договор за международен превоз на стоки – по заявка №2262 от 28.09.2015 гад., по силата на който ищецът се задължил да извърши превоз на стоките /плодови заготовки с тегло до 1.7 тона/ по релация Унгария – България, а ответникът да му заплати възнаграждение /навло/ в размер на 1564.66 лв. без ДДС, или 1 877.59 лв. с ДДС; ищецът е извършил превоза без забележки и в срок, като издал фактура №22045 от 30.09.2015 год. с отложен срок на плащане до 30 дни след получаване на 2 бр. CMR, 2 бр. термо лента, подпечатана от получателя и фактура, която била осчетоводена от ответника на 01.10.2015 год.; липсва нарочно изявление на ответника за прихващане с негово насрещно вземане за неустойка в размер на 1 056.15 лв.; ответникът е в забава считано от 01.11.2015 год., като на 19.11.2015 год. е заплатил на ищеца сумата от 532 лв., с която частично е било погасено задължението му горепосочената фактура, то ищецът се легитимира като кредитор на вземане за неизплатената част от възнаграждението по процесния договор в размер на 1 345.59 лв., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК до окончателното ѝ изплащане /чл. 422, ал. 1 ГПК/, както и на вземане за обезщетение за забава за периода от 01.11.2015 год. до 25.11.2016 год. в размер на 146.27 лв., както по същество е приел и първоинстанционният съд, чиито правни изводи настоящият съдебен състав също споделя.

С оглед изложеното, бланкетната въззивна жалба, чийто полезен ефект по отношение на разрешаване на спора по същество, съответно косвено преценка относно правилността на обжалваното решение, е твърде ограничен, е неоснователна. Обжалваното решение в обсъжданата част е постановено в правилно приложение на материалния закон и следва да бъде потвърдено чрез препращане към мотивите му – чл. 272 ГПК.

По отношение на насрещните искове:

Ищецът основава претендираното вземане на клауза за неустойка на страница 1, параграф 11 от договор за международен превоз на стоки – по заявка №2259 от 23.09.2015 год., сключен с ответника, а при условията на евентуалност претендира обезщетение по чл. 23, параграф 5 вр. с чл. 17, параграф 1, предл. 4 от Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки /CMR/.

Основните спорни между страните въпроси по същество във въззивното производство са свързани със съществуването на съглашение за неустойка, неговата действителност и наличието на основание за ангажиране на отговорността на превозвача.

Установено е въз основа на съвкупната преценка на събраните писмени доказателства по делото, че между страните, които са в дълготрайни търговски отношения, е възникнало валидно облигационно правоотношение по договор за международен превоз на стоки – по заявка №2259 от 23.09.2015 год. на ищеца /в качеството му на спедитор/, по силата на който ответникът се задължил да извърши превоз на стоки – медикаменти с тегло 3.438 тона, опаковани в 14 бр. европалети, при уговорени дата на товарене 23.09.2015 год. – 24.09.2015 год. от товарен пункт на територията на Гърция и разтоварен адрес на територията на Австрия, срок на доставка 28.09.2015 год., а ищецът – да му заплати навло в размер на 3520.49 лв. без ДДС.

Като доказателство по делото е приета товарителница от 25.09.2015 год., която е подписана от представител на ответното дружество. Според нормата на чл. 9.1 от Конвенция CMR, товарителницата удостоверява, до доказване на противното, условията на договора и получаването на стоката от превозвача. Същата не е форма за действителност и няма конститутивно действие по отношение на превозното правоотношение. Дори да не е била съставена, а на още по-голямо основание, ако би била съставена в несъответствие с договореното, доказването на действителното превозно правоотношение и изпълнението в съответствие със същото са допустими с всякакви доказателствени средства. В своята съвкупност заявката за превоз, представена от ищеца по насрещния иск, ведно с данните за разменена между страните кореспонденция по електронна поща и събраните гласни доказателства чрез разпита на свидетеля Валентин Венелинов Н., които в по-голямата си част подлежат на кредитиране като ясни, последователни и неопровергани от останалите данни по делото, оборват тезата на ответника по насрещния иск, че не е било постигнато съгласие за заплащане на неустойка при забавяне на товарен/разтоварен пункт в размер на 10 % от договореното навло за всяко денонощие в забава /стр. 2, параграф 11/, както обосновано е приел СРС, позовавайки се на правилото, установено в разпоредбата на чл.

Спедиционният договор урежда отношенията между доверителя /товародател/ и спедитора във връзка със сключването и изпълнението на договор за превоз на товар от името на спедитора и за сметка на товародателя. Когато договорът за превоз е сключен от спедитор – както е в частност, страни по него са спедиторът /който действа от свое име/ и превозвача независимо от това, кой е посочен в товарителницата като изпращач – виж Решение № 38 от 02.03.2017 год. на ВКС по гр.дело № 60030/2016 год. IV г. о., ГК.

Установено е също така, че ответникът е предоставил за целите на изпълнение на договора пътното превозно средство /хладилен групаж/ на 25.09.2015 год., т.е. с един ден закъснение, когато същото е било натоварено със стоката и е била издадена процесната товарителница. Обосновано и в съответствие с житейската логика първоинстанционният съд е приел, че не следва да бъдат кредитирани показанията на свидетеля Н. в частта им, в която същият сочи, че товарният автомобил е пристигнал на различна от посочената в товарителницата дата, тъй като същите се опровергават от разменената между страните електронна кореспонденция. Отделно от това следва да се посочи, че в показанията на свидетеля липсва каквато и да било информация за конкретната причина, поради което според твърденията му автомобилът е бил натоварен на следващия ден след пристигането му. А дори и изпращачът да е съставил и подписал товарителницата, превозачът би могъл преди да я подпише да впише възраженията си, но в частност такива не са отразени – арг. чл. 8 и чл. 9, пар. 1 от Конвенция CMR.

Доказано е по делото, че стоката е била доставена от превозвача на 30.09.2015 год., т.е. два дни след уговорения срок – това обстоятелство не е било спорно във въззивното производство.

Безспорно е между страните, че ищецът по насрещните искове е действал като спедитор по отношение на доверителя си „Д. С.“ ООД /„Д.“ Гмбх/, както и че във връзка със забавата при изпълнението на процесния договор за превоз заплатил на посоченото дружество обезщетение за вреди /глоба/ в размер на 600 евро.

Съгласно чл. 1 на § 1 от Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки /CMR/, същата се прилага към всеки договор за превоз по шосе, когато мястото за приемане на стоката за превоз и мястото на нейното доставяне се намират в две различни държави, от които най - малко едната е ратифицирала конвенцията. Конвенция CMR намира приложение по отношение на сключения между страните договор за международен автомобилен превоз на стоки, тъй като място на приемане на стоката за превоз и мястото на доставянето ѝ се намират в две различни държави – договарящи страни по Конвенцията. Тя урежда отношенията между изпращача, превозвача и товарополучателя във връзка с международния автомобилен превоз на стоки, отговорността на превозвача за вреди при загубване, повреждане или закъснение при доставянето на товара, както и отговорността на изпращача за вреди от непълното, неправилното или неточното посочване на товара и неговото естество, от липсата, непълнотата или неточността на придружаващите го митнически документи и от недостатък на опаковката.

Правните норми на Конвенция CMR, регламентиращи отговорността на превозвача при цялостна или частична липса или повреда на стоката от момента на приемането ѝ за превоз до този на доставянето ѝ, както и за забавата при доставянето ѝ, основанията за освобождаване на превозвача от отговорност и доказателствената тежест, са императивни – виж чл. 41, т. 1 /в този смисъл и Решение № 48 от 12.06.2017 год. на ВКС по т.дело № 408/2015 г., II т. о., ТК/.

На тълкуване според критериите на чл. 20 ЗЗД подлежат неясните, непълни и неточни уговорки в договора, които поради недостатъците си пораждат съмнение и спор между страните относно действителното съдържание на постигнатото при сключване на договора общо съгласие и целените с договора правни последици. Тълкуването следва да се извърши съобразно критериите на чл. 20 ЗЗД, за да се изясни действителната, а не предполагаемата воля на договарящите страни – върху както страните са се споразумели и какъв правен резултат трябва да бъде постигнат; прилагането на критериите на чл. 20 ЗЗД предполага отделните уговорки да се тълкуват във връзка една с друга и в смисъла, който произтича от договора, като се изхожда от целта на договора, обичаите в практика и добросъвестността, без са се подменя формираната при сключване на договора и обективизирана в съдържанието му воля на договарящите – какви са и как се съчетават отделните правомощия на страните с оглед постигането на целта на договора, какво поведение на страната кои правомощия поражда за нея и как може да се упражняват те – в този смисъл например Решение № 38 от 27.02.2012 г. на ВКС по гр. д. № 1227/2011 г., II г. о., ГК, Решение № 80 от 8.05.2012 г. на ВКС по гр. д. № 1315/2010 г., IV г. о., ГК, Решение № 89 от 17.07.2009 г. на ВКС по т. д. № 523/2008 г., II т. о., ТК, Решение № 81 от 7.07.2009 г. на ВКС по т. д. № 761/2008 г., I т. о., ТК, Решение № 546 от 23.07.2010 г. на ВКС по гр. д. № 856/2009 г., IV г. о., ГК, Решение № 16 от 28.02.2013 г. на ВКС по т. д. № 218/2012 г., II т. о., ТК, Решение № 100 от 10.08.2015 г. на ВКС по т. д. № 1191/2014 г., II т. о., ТК, Решение № 347 от 11.10.2011 г. на ВКС по гр. д. № 290/2010 г., IV г. о., ГК, Решение № 430 от 20.01.2015 г. на ВКС по гр. д. № 1673/2014 г., IV г. о., ГК и др.

В разглеждания случай при осъществяването по реда на чл. 20 ЗЗД тълкуване на процесната клауза за неустойка, изхождайки от връзката между отделните клаузи и смисъла, който произтича от целия договор и целите, които обслужва, СГС приема, че действителната воля на страните е била всяка от тях да дължи неустойка за забава, като отговорност за превозвача възниква ако същият не изпълни в срок задължението си да достави стоката. Този извод следва на първо място, както от поставения в текста на клаузата препинателен знак – наклонена черта, който се използва за означаване на алтернативи, които могат да съществуват едновременно в едно лице / място / нещо / понятие, или се предлагат като възможен избор /обикновено замества думата или/, така и от обстоятелството, че това е единствената клауза, в която не е изрично посочено, респ. не се подразбира, за коя от страните по договора възниква задължението за неустойка. На второ място, следва да бъдат съобразени задължението на изпращача да предаде стоката – арг. и от чл. 17, пар. 2 от Конвенцията CMR /договорът за международен автомобилен превоз е консенсуален/ и

задължението на превозвача да достави товара до местоназначението и да го предаде на получателя в уговорения срок – виж чл. 13, чл. 17, параграф 1 и чл. 19 от Конвенцията CMR, както и от съдържанието на клаузата на страница 2, параграф 1 от договора, предвиждаща, че всички финансови претенции от страна на товародателя или собственика по неспазване на срока на доставка са за сметка на превозвача.

Отделно от това е необходимо да се посочи, че различно тълкуване не би съответствало на критерия за добросъвестност при договарянето, установен в чл. 20 ЗЗД. И това така, доколкото в клаузата на страница 2, параграф 8 от процесния договор е обективизирано друго акцесорно съглашение за неустойка в размер на 20 % от навлото, която се дължи от превозвача при неявяване на автомобила на товарния пункт до 6 часа, като е предвидено, че при явяване на автомобила на товарния пункт със закъснение повече от 6 часа всички последствия и разходи са за сметка на превозвача при евентуален отказ на товародателя същият да бъде натоварен. Т.е. уговорена е мораторна неустойка, задължението за заплащането на която се поражда при забава на превозвача – продължила конкретно определено време, да предостави на изпращача за целите на изпълнение на договора пътното превозно средство /технически и експлоатационно годно/ – в частност хладилен групаж – виж чл. 1, пар. 2 от Конвенцията CMR, за да бъде натоварено със стоката и за да бъде приет товара /виж чл. 370 ТЗ; от момента на приемането на товара превозвачът поема риска, съответно носи отговорност/, а при забава с по-голяма продължителност е предвидено, че кредиторът може да упражни правото си да развали договора /в частност се касае за задължение по фикс сделка и изпълнението със закъснение повече от 6 часа би могло да бъде безполезно за кредитора/, без обаче да е изключено правото му иска изпълнение от длъжника. Доколкото неустойката може да бъде уговаряна за различни форми на неизпълнение, а неустойките могат да се кумулират само ако различните форми на неизпълнение не се поглъщат, то тълкуване на спорната клауза в сочения от ищеца по насрещните искове смисъл /възприет и от CPC/ би означавало, че са договорени две неустойки за един и същ вид неизпълнение, което е в противоречие с принципа за недопускане на неоснователно обогатяване, т.е. длъжникът би бил санкциониран с две гражданскоправни санкции за едно и също неизпълнение, още повече, че в текста на страница 1, параграф 11 от процесния договор не е указано, че неустойката в размер на 10 % от навлото /по-нисък от размера, посочен в клаузата на страница 1, параграф 8/, се дължи след шестия час забава.

На следващо място СГС приема, че наличието на забава при доставянето /легална дефиниция на това понятие се съдържа в чл. 19 от Конвенцията CMR/ е основание за ангажиране на отговорността на превозвача съгласно чл. 17, т. 1 от Конвенцията CMR.

Ответникът по насрещните искове се позовава на изключенията на чл. 17, пар. 2, предл. 4 от Конвенцията CMR, като твърди, че забавата се дължи на обективни обстоятелства, които не е могъл да избегне, и последиците, които не е могъл да преодолее. Тежестта на доказване на обстоятелствата, изключващи отговорността, е на превозвача, поради което и същият трябва да проведе пълно и главно доказване на сочените обективни обстоятелства –

затруднено преминаване през граничните пунктове на Хърватия, Словения и Австрия в периода от 25.09.2015 год. – 30.09.2015 год. поради засилен мигрантски поток. В тази насока обаче по делото не са ангажирани убедителни доказателства, като обосновано първоинстанционният съд е приел, че евентуалното закъснение при преминаване на междудържавните гранични пунктове /както всъщност и евентуалното пренасочване на пътния трафик/, при предварително знание за причините за това, е било предвидимо за превозвача /респ. избегнато от него/ при полагане на дължимата от него грижа на добър търговец.

В нормата на чл. 23, параграф 5 Конвенцията CMR е установен лимит /горна граница/ на размера на обезщетението, дължимо от превозвача при забава в доставянето, а именно не повече от цената на превоза, като също така е предвидено, че правоимащият следва да докаже, че от забавата е възникнала щета. В настоящия случай между страните е уговорена неустойка за забава, която е без краен предел /както и фиксиран срок/, до който може да се начислява, като с постигането на съгласие за дължимостта ѝ се избягва и доказване на вредите и на техния размер от страна на кредитора, което противоречи на горепосочената императивна норма, поради което процесната клауза се явява нищожна и не поражда правно действие по силата на чл. 41 от Конвенцията CMR. В този смисъл предявеният главен насрещен иск се явява неоснователен и подлежи на отхвърляне.

Доколкото вътрешнопроцесуалното условие, при което са предявени насрещните евентуални иски се е сбъднало, то с оглед разпоредбата на чл. 271, ал. 2 ГПК въззивният съд дължи разглеждането им по същество.

За да може да претендира вреди от забава при доставяне, ищецът е следвало да установи уговорения срок на доставяне по процесния договор, моментът на реалното доставяне на стоката, както и действително претърпените вреди поради забавата на превозвача. Отделно от това ищецът трябва да докаже, че в срока по чл. 30, параграф 3 от Конвенцията – 21 дни от деня на представяне на стоката на разположение на получателя, е отправил писмено възражение до превозвача /срокът е преклузивен и спазването му, обуславя допустимостта на претенцията/

В случая по делото е представена писмена рекламация от 01.10.2015 год. на ищеца до ответното дружество, която е мотивирана с допусната от последния забава, както и товарителница/обратна разписка, издадена от куриерска фирма, в която е отразено връчване на рекламацията /която е посочена като съдържание на пратката/ на 02.10.2015 год., име на получателя Геров и негов подпис. Ответното дружество възражава, че рекламацията не е достигнала до знанието му, тъй като е била получена от лице, което не е негов служител /а и следвало да бъде съобразена нормата на чл. 50, ал. 3 ГПК/.

В случай, че кредиторът е избрал да връчи рекламацията на длъжника чрез пощенска пратка, то съгласно чл. 36, ал. 2 от Закона за пощенските услуги условията за доставянето на пощенските пратки се определят според Общите правила за условията за доставяне на пощенските пратки и пощенските колети, приети от Комисията за регулиране на съобщенията. Преценката за редовността на връчването, при липсата на уговорка в договора

/както е в частност/, се извършва според уредените в посочените правила начини на доставяне и на удостоверяване на получаването на пощенските пратки /виж например Решение № 101 от 19.08.2019 год. на ВКС по т. дело № 439/2017 г., II т. о., ТК/.

Съгласно чл. 5, ал. 1 от горепосочените правила, препоръчаните пощенски пратки се доставят на адреса на получателя срещу подпис, а съгласно чл. 6, препоръчаните пощенски пратки, адресирани до еднолични търговци и юридически лица, се доставят на посочения върху пратката адрес или на адреса на кореспонденция, освен ако в сключен между пощенския оператор и съответното лице договор не е предвидено друго. В чл. 11 от правилата е предвидено, че получателите на пощенски пратки и пощенски колетти могат да упълномощят други лица да ги получават. Управителните и представляващите органи на юридическите лица и еднолични търговци могат да упълномощават свои служители да получават пощенски пратки и колетти. Видът на пълномощните се определя от пощенския оператор в общите условия на договорите с потребителите в съответствие с действащото законодателство. В настоящия случай е несъмнено, че рекламацията е била изпратена до следния адрес: гр.София, ул. „****“ и е била връчена на лице на същия адрес. Посоченият адрес е и регистрираният в Търговския регистър адрес на управление на „С.“ ЕООД, на който адрес според разпоредбата на чл. 12, ал. 2 ТЗ се намира управлението на дейността му и търговецът следва да получава и своята кореспонденция, респ. да създаде необходимата организация за нейното получаване.

Неоснователно е възражението на ответника, че рекламацията не е достигнала до знанието му, тъй като в обратната разписка не са отразени трите има и качеството на лицето, което е получило пратката, а и това лице не е негов служител. Съдържанието на последната отговоря на изискванията, установени в горепосочените правила. В случая липсват както твърдения, така и доказателства, че ответникът е упълномощил лице, което да получава пощенски пратки, че лицето, което е посочено като получател на пощенската пратка не работи на адреса или че поради конкретни обстоятелства не е предало връчената му пратка. Нещо повече установено е въз основа на показанията на свидетеля Н., че претенцията за забава в доставянето /рекламацията/ е достигнала до знанието на ответното дружество /виж и Определение № 178 от 20.02.2017 год. на ВКС по гр.дело № 60166/2016 год., IV т. о., ГК/.

Следователно доказано е осъществяването на специалното условие, установено в чл. 30, параграф 3 от Конвенцията CMR – заявена от ищеца в срок от двадесет и един дни от датата на получаване на стоката писмена рекламация във връзка с твърдяната забава.

С оглед изложеното вече по-горе, настоящият съдебен състав приема, че са установени предпоставките за ангажиране на отговорността на ответника за заплащане на обезщетение на основание чл. 23, параграф 5 вр. с чл. 17, параграф 1, предл. 4 от Конвенцията CMR, тъй като по делото е доказано, че стоката е била доставена от превозвача след изтичане на уговорения срок – със закъснение от 2 дни, в резултат на което ищецът е понесъл финансова загуба в размер на 600 евро, чиято легова равностойност възлиза на претендираната сума от 1 173.48 лв. – която е в по-нисък размер от установената в Конвенцията горна граница.

Ответникът е релевирали своевременно възражение за погасителна давност по чл. 32, параграф 1 от Конвенцията CMR. Възражението се явява неоснователно, поради следните съображения:

Според горепосочената норма /която е специална и има предимство пред нормите на вътрешното ни право – чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България/, исковете, свързани с превози, подчинени на конвенцията, се погасяват с изтичането на едногодишен давностен срок, който в случай на забава тече от деня, в който стоката е била доставена, като посоченият ден за начало на давностния срок не е включен в него. Т.е. в частност този срок е започнал да тече на 01.10.2015 год. В чл. 32, параграф 2 от Конвенцията е предвидено, че писмената рекламация спира давността до деня, в който превозвачът отхвърли писмено претенцията и върне приложените към нея документи. Писмената рекламация на ищеца е връчена на ответника на 02.10.2015 год., а доказването на отговора по нея и връщането на приложените документи е било в тежест на ответното дружество, което нито твърди, нито установява, че е отхвърлило претенцията, поради което и давността е спряла и не е продължила да тече до подаването на насрещната искова молба – на 20.08.2018 год. Следователното вземането на ищеца за претендираното обезщетение не е погасено по давност, поради което и релевираната претенция по чл. 23, параграф 5 вр. с чл. 17, параграф 1, предл. 4 от Конвенцията CMR следва да бъде изцяло уважена, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на насрещната искова молба до окончателното ѝ изплащане.

Съгласно нормата на чл. 27, параграф 1 от Конвенцията, правоимащият може да поиска да му се заплати лихва върху сумата на обезщетението. Тази лихва се изчислява в размер на 5 процента годишно и тече от деня на писменото възражение до превозвача, или ако не имало такова, от деня на завеждане на иска. Както вече бе посочено писмената рекламация е била връчена на ответника на 02.10.2015 год., поради което и акцесорната претенция се явява установена в своето основание за периода от 02.10.2015 год. до 19.08.2018 год., а доколкото липсват данни за нейния размер въззивният съд го определя по реда на чл. 162 ГПК с помощта на компютърна програма на 176.04 лв., до който и същият подлежи на уважаване, а в останалата му част до пълния предявен размер следва да бъде отхвърлен.

Ето защо решението на СРС следва да бъде отменено в частта му, в която е уважен предявения насрещен главен иск с правно основание чл. 92, ал. 1 ЗЗД, която претенция подлежи на отхвърляне, а предявените насрещни евентуални иски по чл. 23, параграф 5 вр. с чл. 17, параграф 1 от Конвенцията CMR и по чл. 27, парраграф 1 от Конвенцията CMR – уважени за сумата от 1 173.48 лв. – главница и до размер на 176.04 лв. – лихва за забава за периода от 02.10.2015 год. до 19.08.2018 год., като в останалата част до пълния предявен размер искът по чл. 27, параграф 1 от Конвенцията CMR следва да бъде отхвърлен /при това положение не е нужно решението на СРС да бъде отменяно в частта му, в която в полза на ищеца по насрещните иски са присъдени разноски/.

В останалата обжалвана част решението на СРС следва да бъде потвърдено, като правилно.

По отношение на разноските:

С оглед изхода от настоящия спор и на основание чл. 78, ал. 1 и 3 ГПК „С.“ ЕООД следва да бъде осъдено да заплати на „З С.“ ООД действително направените разноски във въззивното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 600 лв. /с ДДС/.

На основание чл. 280, ал. 3 ГПК настоящето решение не подлежи на касационно обжалване.

Предвид изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решението от 17.05.2021 год., постановено по гр.дело №71300/2017 год. по описа на СРС, ГО, 48 с-в, в частта му, в която е уважен предявения от „З С.“ ООД срещу „С.“ ЕООД насрещен главен иск с правно основание чл. 92, ал. 1 ЗЗД, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА**:

ОТХВЪРЛЯ предявения от „З С.“ ООД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“Мусагеница“, ул.“****, срещу „С.“ ЕООД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“Изток“, ул.“****, ет.****, насрещен главен иск с правно основание чл. 92, ал. 1 ЗЗД за сумата от 1 056.15 лв., представляваща договорна неустойка за забава поради допуснато закъснение при осъществяването на международен превоз за доставка на медикаменти съгласно договор-заявка №0000002259 от 23.09.2015 год., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на насрещната искова молба – 20.08.2018 год. до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА „С.“ ЕООД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“Изток“, ул.“****, ет.****, да заплати на „З С.“ ООД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“Мусагеница“, ул.“****, по насрещни евентуални икове с правно основание чл. 23, параграф 5 вр. с чл. 17, параграф 1 от Конвенцията CMR и с правно основание чл. 27, параграф 1 от Конвенцията CMR сумата от **1 173.48 лв.**, представляваща обезщетение за претърпяна загуба поради допуснато от ответника закъснение при осъществяването на международен превоз за доставка на медикаменти по договор-заявка №0000002259 от 23.09.2015 год., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на насрещната искова молба – 20.08.2018 год. до окончателното ѝ изплащане и сумата от **176.04 лв.**, представляваща лихва за забава в размер на 5 % годишно за периода от 02.10.2015 год. до 19.08.2018 год., като **ОТХВЪРЛЯ** предявения от „З С.“ ООД срещу „С.“ ЕООД насрещен евентуален иск с правно основание чл. 27, параграф 1 от Конвенцията CMR в останалата му част до пълния предявен размер от 373.71 лв.

ПОТВЪРЖДАВА решението от 17.05.2021 год., постановено по гр.дело №71300/2017 год. по описа на СРС, ГО, 48 с-в, в останалата му обжалвана част.

ОСЪЖДА „С.“ ЕООД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“Изток“, ул.“****“, ет.****, да заплати на „З С.“ ООД, ЕИК ****, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“Мусагеница“, ул.“****“, на основание чл. 78, ал. 1 и 3 ГПК направените разноси във въззивното производство за възнаграждение за един адвокат в размер на 600 лв.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____